

Seznam abstraktů k 1. ročníku workshopu:

Ochrana, analýza a konzervace archeologických artefaktů

Richard Thér

Katedra archeologie Univerzity Hradec Králové

Analytické možnosti studia technologie keramiky ve vztahu ke konzervačním a restaurátorským postupům

Příspěvek představí možnosti analýzy archeologické keramiky s ohledem na rekonstrukci technologie výroby. Zmapovány budou analýzy vztahující se ke všem základním fázím výroby: prospekce surovin a mísení keramických hmot, vytváření keramiky a výpal. Důraz bude kladen na nároky těchto analýz a jejich možné ovlivnění laboratorním zpracováním, konzervací a restaurátorskými postupy.

Lukáš Kučera

Katedra analytické chemie Univerzity Palackého v Olomouci

Nástrahy při odběru vzorků z archeologických nálezů pro chemickou analýzu

Odběr vzorků je obecně jedna z nejdůležitějších částí celého procesu analýzy. Tím, že je tato část na úplném počátku „cesty“ vzorku je nutné se vyvarovat chybám v průběhu vzorkování. Chyba by nám následně mohla zkreslit výsledek a docházelo by k nesprávné interpretaci výsledků. Posluchači se v rámci přednášky seznámí s různými postupy vzorkování, vhodnými materiály na uchování odebraného vzorku, výběr správného místa odběru a další možnostmi úpravy vzorku. V druhé části přednášky budou ve zkratce představeny výzkumy z různých oblastí pro demonstraci vhodnosti multidisciplinárního přístupu (klíčové studie).

Šárka Msallamová

Ústav kovových materiálů a korozního inženýrství Vysoké školy chemicko-technologické v Praze

Analytické a zobrazovací metody jako zdroj informací a nástroj k zachování archeologických bronzových artefaktů

Archeologické bronzové artefakty jsou cenným zdrojem informací, které vypovídají o zručnosti a životě našich předků. Značná část těchto informací se nachází na samotném povrchu archeologických nálezů a mohou být při nevhodné manipulaci s předměty nevratně poškozeny, nebo zcela ztraceny. Využití analytických a zobrazovacích metod nám v současné době umožňuje nejen tyto informace získat, ale i posoudit stav archeologických artefaktů. Z těchto důvodů by měly být analytické a zobrazovací metody vždy používány jako první krok v procesu vedoucím k získání informací a zachování archeologických bronzových artefaktů pro další generace.

Václav Gerstner

Katedra archeologie Univerzity Hradec Králové

Konzervace archeologických kovových nálezů

Pro úspěšnou stabilizaci nálezů ze slitin železa a mědi je důležité správné ošetření a dodržení konzervátorského postupu. Předměty dlouhodobě uložené ve vrstvě zeminy jsou při exkavaci vyňaty ze svého přirozeného stabilního prostředí a bez rychlého ošetření mohou podléhat nejrůznějším degradačním procesům. Z tohoto důvodu je nutné dodržovat zásady sušení a uložení. V ideálním případě by měly být předměty z terénu převezeny ihned do konzervátorské laboratoře. Konzervátorský zásah probíhá vždy na základě předchozího průzkumu fyzikální a chemické degradace nálezu. Průzkum zahrnuje zjištění stupně degradace a celistvosti nálezu pomocí zkoumání získaného RTG snímku, analýzy přítomnosti korozních stimulantů a případného XRF měření. Konzervátorský zásah pak zahrnuje očištění nálezu od zbytků zeminy, odstranění korozních stimulantů, částečné odstranění korozních produktů s ohledem na zachování původních povrchových úprav a výzdoby, stabilizace a konzervace. Způsob konzervace, která by měla proběhnout až po konzultaci s technologem a archeologem a po provedení veškerých průzkumů, by měl zajišťovat co nejlepší reverzibilitu. Při posledním kroku by mělo proběhnout stanovení ideálních podmínek pro dlouhodobé uložení předmětu v depozitáři.

Markéta Havlíková

Ústav archeologie a muzeologie Masarykovy univerzity v Brně

Svět pod patinou. Traseologická analýza kovových artefaktů

Kovové artefakty jsou zdrojem poznání nejen z hlediska historicko-typologického. Jak na povrchu, tak pod povrchem se ukrývají důležité informace, které nemusí být na první pohled patrné a snadno podléhají zániku, a to ať nevhodnou manipulací či unáhlenou konzervací. Tyto informace vypovídají o výrobě, způsobu používání i zániku samotného předmětu. Odkrýváním těchto informací se zabývá traseologická analýza, jejíž aplikace na kovové předměty zahrnuje širokou škálu dalších metod. Konkrétně se jedná o komplexnější povrchový a materiálový průzkum, který krok po kroku dokumentuje stopy užívání i výroby, stejně jako patinu, korozní vrstvy a všechna dochovaná (ne)organická rezidua. V rámci této prezentace budou představeny konkrétní příklady aplikace traseologie na artefaktech ze slitin mědi, a co vše se pod patinou, ale i v korozních vrstvách, může dochovat za důležitá archeologická data. Současně s tím představí rizika starších i současných konzervací pro zachování těchto dat. Jde dnes o důležitou diskusi v otázce zachování dat a informačního potenciálu archeologických nálezů.

Anna Nováčková

Ústav archeologie a muzeologie Masarykovy univerzity v Brně

V rámci příspěvku dojde k představení traseologické analýzy aplikované na různorodé artefakty vyrobené z tvrdých živočišných materiálů s primárním zaměřením na kost a paroh. Metodou lze nejen prokázat konkrétní postupy výroby artefaktu, ale i způsob užívání, který může mnohdy vyvrátit původní typologické určení předmětu. Danou metodu lze rovněž využít při lokalizaci možných výrobních center. Zároveň bude poukázáno na limity a rizika konzervace artefaktů, která mohou ohrozit zachování možných dat.